

**Darko
ĆULUM,**
direktor
Državne
agencije
za istrage
i zaštitu
(SIPA)

**CRNO
TRŽIŠTE
DUVANA**
ozbiljan
problem

■ ■ str. 9

U okviru borbe protiv nezakonite trgovine i krijumčarenja robe ostvarujemo saradnju sa institucijama u BiH na svim nivoima vlasti, naglašava direktor SIPA

Darko Čulum, direktor Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), ocjenjuje da je crno tržište duvana i duvanskih proizvoda ozbiljan problem, te ukazuje na pojedine procjene u prethodnom periodu koje su pokazale da BiH izgubi jedan budžet godišnje zbog neplaćenih poreza.

"Radi se o stotinama miliona konvertibilnih maraka koje bi mogle biti iskoristene za različite potrebe građana, od zdravstva, školstva, pa sve do jačanja infrastrukture i samim tim privrede", naglašava Čulum.

NN: Nedavno ste u Skoplju, zajedno sa predstavnicima institucija iz Republike Sjeverne Makedonije, Srbije, Hrvatske i Crne Gore, učestvovali na Regionalnoj konferenciji o inovativnim pristupima u borbi protiv sive ekonomije, nelegalne trgovine i kršenja intelektualne svojine. Koje su osnovne poruke koje su poslate sa te konferencije?

ČULUM: Da, početkom decembra sam učestvovao na Regionalnoj konferenciji u Republici Sjevernoj Makedoniji koja je okupila predstavnike ministarstava finansija, ministarstava unutrašnjih poslova, carinskih i poreskih tijela, inspekcjskih i drugih državnih službi u čijoj je nadležnosti suzbijanje nelegalne trgovine i krijumčarenja akcizne robe. Učesnici su bili predstavnici pet država regiona, i to Bosne i Hercegovine, Republike Srbije, Crne Gore, Republike Hrvatske i domaćina Republike Sjeverne Makedonije. Razmijenjene su najbolje prakse i iskustva u sprovođenju i koordinaciji nadzora nad sivom ekonomijom, te razmotreni potencijali daljeg razvoja međunarodne saradnje država regiona i sive. Pozdravljam ovakav vid saradnje, jer smatram da su razmjena iskustava i razvijanje saradnje ključni za stvaranje sigurnog okruženja u regiji.

NN: U čemu se ogleda značaj saradnje institucija u regionu zaduženih za sprovođenje zakona u kontekstu sprovođenja efikasnog suzbijanja sive ekonomije?

ČULUM: Jedan od prioriteta u radu Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) je ova problematika, jer budžet BiH svake

Darko ČULUM, direktor Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA)

Čulum: Ključ je u dobroj saradnji svih institucija za sprovođenje zakona u regionu

KONFERENCIJA U SJEVERNOJ MAKEDONIJI BILA KORISNA

godine gubi milione zbog nelegalne trgovine i krijumčarenja akcizne robe, neplaćenih poreza, odnosno obaveza prema budžetu. Ključ je u dobroj saradnji svih institucija za sprovođenje zakona u regionu prije svega mislim na saradnju policijskih, poreskih i pravosudnih organa koji svakako prednjače u efikasnom suzbijanju sive ekonomije. SIPA je potpisnica brojnih međunarodnih sporazuma o policijskoj saradnji. Međunarodna saradnja SIPA u oblasti borbe protiv nelegalne trgovine i krijumčarenja robe ogleda se i u saradnji sa oficirima za vezu carinskih službi pri stranim ambasadama u BiH ili regionu. Primjer je saradnja sa Kancelarijom za carine i carinsku policiju SR Njemačke pri Ambasadi SR Njemačke u Zagrebu, regionalnim carinskim atašeeom za regiju jugoistočne Evrope i Balkana pri Ambasadi Republike Francuske u Beogradu, Upravom za prihode i carine Ujedinjenog Kraljevstva u Londonu i sl. SIPA ostvaruje međunarodnu saradnju i putem Europol, Interpol, SELEC a i drugih međunarodnih organizacija. Takođe, imamo uspostavljenu i grupu za operativnu podršku koja ostvaruje saradnju sa međuna rodnim policijskim agencijama, a imamo i zaštićeni SIENA kanal za bezbjednu razmjenu informacija i operativnih podataka.

NN: Kakva iskustva iz BiH ste, sa drugim učesnicima, podijelili o pitanju izazova s kojim se susrećemo u BiH na suzbijanju sive ekonomije, pri čemu mislim na i na ilegalnu trgovinu duvana i duvanskih proizvoda?

ČULUM: SIPA značajnu pažnju

CRNO TRŽIŠTE DUVANA ozbiljan problem

u posvećuje borbi protiv nelegalne trgovine i krijumčarenja akcizne robe. U tom kontekstu postoje intenzivne aktivnosti u okviru međugovorne saradnje, saradnje sa carinskim i poreskim tijelima i svim drugim državnim službama koje se bave ovom problematikom, u smislu blagovremene razmjene operativnih informacija i saznanja, radi što uspješnije borbe protiv nelegalne trgovine i krijumčarenja akcizne robe. Sa učesnicima konferencije razmijenjena su iskustva o načinu izvršenja ovih krivičnih djela (modus operandi), na koji način se organizuju i rade pojedinci i organizovane kriminalne grupe u krijumčarenju akciznih proizvoda. "Crno tržište" duvana i duvanskih proizvoda ozbiljan je problem, pojedine su procjene u prethodnom periodu pokazale da BiH izgubi jedan budžet godišnje zbog neplaćenih poreza. Radi se o stotinama miliona konvertibil-

ni maraka koje bi mogle biti iskoristene za različite potrebe građana, od zdravstva, školstva, pa sve do jačanja infrastrukture i samim tim privrede.

NN: Da li se BiH uspješno bori protiv ilegalne trgovine?

ČULUM: U periodu od 2021. godine do decembra 2024. godine, kada je u pitanju nezakoniti promet duvana i duvanskih proizvoda, otkriveno je i privremeno oduzeto: 12.863 kg duvana na listu, 9.643 kg rezanog duvana, 333.232 kutije cigareta, 147.360 komada motanih cigareta, 148.000 komada filtera za cigarete, 12 mašina za rezanje, 58 mašina za punjenje i devet vaga. U okviru istraživanja i sprečavanja krivičnih djela nedopuštenog prometa akciznih proizvoda, u konkretnom slučaju duvana i duvanskih proizvoda, u prethodne tri godine nadležnim tužilaštvima u BiH podnesena su

23 izvještaja o postojanju osnovane sumnje o počinjenom krivičnom djelu kojima je prijavljeno 141 fizičko lice i četiri pravna lica. Od navedenog broja izvještaja podneseno je 15 izvještaja kojima su prijavljena 92 lica za krivična djela organizovanog kriminala u vezi sa nezakonitim prometom akciznih proizvoda, sprovedene su 23 operativne akcije, od čega je 16 operativnih akcija zbog postojanja osnovane sumnje da su počinjena krivična djela organizovanog kriminala u vezi sa neovlaštenim prometom akciznih proizvoda i slobode je lišeno 86 osumnjičenih lica.

NN: Kako biste ocijenili rezultate u BiH, konkretno u segmentu borbe protiv crnog tržišta duvana i duvanskih proizvoda, koliko je ove godine bilo akcija, te kakva je saradnja sa Upravom za indirektno oporezivanje BiH i Graničnom policijom BiH?

ČULUM: Smatram da mi kao agencija imamo dobre rezultate, o kojima smo govorili u odgovoru na prethodno pitanje. SIPA u okviru borbe protiv nezakonite trgovine i krijumčarenja robe ostvaruje saradnju sa institucijama u BiH na svim nivoima vlasti - kantonalni, entitetski, državni. Moram istaći da je u prethodnom periodu ostvarena značajna saradnja sa Upravom za indirektno oporezivanje BiH, sa kojom je potpisan i Memorandum o saradnji i razmjeni podataka. Memorandum ima za cilj unapređenje saradnje i doprinosi efikasnijem operativnom radu i postupanju

SIPA ZNAČAJNU PAŽNJU POSVEĆUJE BORBI PROTIV NELEGALNE TRGOVINE I KRIJUMČARENJA AKCIZNE ROBE, ISTIČE ČULUM

u okviru zakonskih nadležnosti. Sporazumom se formira i koordinaciono tijelo sa zadatkom da prati sprovođenje Memoranduma. Saradnja se ogleda u zajedničkim istragama u oblasti nezakonite trgovine i krijumčarenja robe, posebno akcizne, a na ovom pitanju ostvaruje se i značajna saradnja kroz zajedničke istrage i razmjenu informacija. Kada je u pitanju rad na sprečavanju i suzbijanju nezakonitog prometa akciznih proizvoda, SIPA ima dobru saradnju i sa Graničnom policijom BiH, kao i sa svim drugim policijskim tijelima u BiH. Saradnja sa Graničnom policijom BiH ima poseban značaj, s obzirom na kontrolu granice, što je u svim krivičnim djelima sa inostranim elementima sastavni dio izvršenja krivičnog djela. Smatram da se samo na taj način može odgovoriti svim bezbjednosnim izazovima, a između ostalog i borbi protiv pojedinaca i organizovanih grupa koje se bave ilegalnom trgovinom duvana i duvanskih proizvoda, kao i svih drugih vrsta robe.

NN: U kojoj mjeri se najnovija tehnološka rješenja koriste u BiH u borbi protiv nelegalne trgovine?

ČULUM: Materijalno-tehničko opremanje SIPA predstavlja vrlo važan segment za efikasno obavljanje poslova i zadataka i jedan je od preduslova za efikasno sprovođenje istraga na terenu. Trudimo se da budemo u korak sa najnovijim tehnološkim rješenjima. Policijski posao je težak i odgovoran i mi kao policijsko tijelo na nivou BiH činimo sve napore kako bi se građani ove zemlje osjećali sigurnije. SIPA ima ljudske i materijalno-tehničke kapacitete koji mogu odgovoriti najsofisticiranijim sigurnosnim izazovima, međutim, uvijek se može bolje. Radimo na podmladivanju policijskog kadra putem novih zapošljavanja obrazovanih mladih ljudi koji će svakako doprinijeti efikasnijem radu. Posebno vodimo računa o stručnom usavršavanju i sprovođenju obuka zaposlenih, pa tako u saradnji sa domaćim i inostranim policijskim tijelima i organizacijama sprovedimo obuke naših zaposlenih kako bismo mogli odgovoriti svim izazovima koje nam današnje vrijeme i prilike nameću.

NN: Da li su diskusije tokom konference bile korisne za Vas i ostale učesnike i očekujete li bolju saradnju institucija u regionu u borbi protiv sive ekonomije i zloupotreba autorskih djela?

ČULUM: Naravno da su bile od koristi, svrha ovakvih konferencija je upoznavanje sa predstavnicima drugih zemalja iz regiona i šire zbog lakše saradnje. Ruководstvo ove agencije podržava ovakve konferencije, seminare i razne oblike sastanaka na kojima se razmjenjuju iskustva u radu iz oblasti borbe protiv sive ekonomije i zloupotrebe autorskih prava, ali i svih drugih problema sa kojima se susreće ova agencija u svom radu.